

Europos Pulsas

Jungiant bendruomenes, stiprinant Europą

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Nr. 18

2025 m. vasaris

EUROPOS SOCIALINIS FONDAS +

Kaip jau rašėme praeitame numeryje, partnerystės susitarimas, kurį Lietuva pasirašė dar 2022 m., apima šiuos sanglaudos politikos fondus:

Europos regioninės plėtros fondą (ERPF),

Europos socialinį fondą Plus (ESF+),

Sanglaudos fondą (SF),

Teisingos pertvarkos fondą (TPF),

Europos jūrų, žuvininkystės ir akvakultūros fondą (EMFAF).

Kas yra Europos socialinis fondas Plus (ESF+)?

Įsivaizduokite, kad Europos Sąjunga (ES) yra didelė bendruomenė, kurioje visi nori gyventi gerai – turėti darbą, galimybę mokytis, gauti gerą sveikatos priežiūrą ir gyventi be skurdo. Kad tai įvyktų, ES skiria pinigų iš specialaus fondo, vadinamo Europos socialiniu fondu Plus (ESF+).

Šis fondas veikia kaip pagalbos ranka žmonėms visoje Europoje. Jis padeda tiems, kuriems sunkiau – pavyzdžiui, bedarbiams, jauniui, kuris ieško darbo, žmonėms, kuriems trūksta įgūdžių, taip pat skurstančioms šeimoms ir tiems, kurie nori tobulėti savo profesijoje.

Kaip ESF+ padeda?

1. Padeda susirasti darbą; Jei žmogus neturi darbo, ESF+ gali padėti jam įgyti naujų įgūdžių, išmokti naujos profesijos ar gauti pagalbą ieškant darbo.

2. Skatina mokymąsi visą gyvenimą; Vyresnio amžiaus žmonės, kurie nori išmokti, pavyzdžiui, naudotis kompiuteriu ar įgyti naujų žinių, gali pasinaudoti šia parama.

3. Padeda jaunimui; Jauni žmonės, baigę mokyklą, gali gauti pagalbą ieškant pirmojo darbo ar atliekant praktiką.

4. rūpinasi sveikata ir socialine apsauga; Fondas skiria lėšų sveikatos paslaugų gerinimui, kad visi galėtų gauti tinkamą gydymą, nepriklausomai nuo pajamų.

5. Mažina skurdą; Tie, kurie susiduria su finansiniais sunkumais, gali gauti pagalbą, pavyzdžiui, maisto ar būtiniausių prekių.

Kodėl tai svarbu?

ESF+ fondas buvo ypač svarbus po COVID-19 pandemijos, kai daugelis žmonių neteko darbo, o sveikatos ir švietimo sistemos susidūrė su sunkumais. Šis fondas

padeda visiems – tiek jauniems, tiek vyresniems – atsistoti ant kojų ir rasti naujas galimybes.

Kaip skirstomos lėšos?

Pinigai iš ESF+ skirstomi per kiekvienos šalies vyriausybes ir savivaldybes. Jos nusprendžia, kurioms programoms ir projektams

Tikslas – iki 2030 metų pasiekti, kad 80,7 proc. suaugusių žmonių Lietuvoje turėtų darbą.

2. Mokymasis visą gyvenimą; Skatinama, kad 57,3 proc. suaugusiųjų galėtų dalyvauti mokymuose ir tobulinti savo įgūdžius, pavyzdžiui, išmokti dirbti kompiuteriu ar įgyti naują profesiją.

rankiškai atrodė nepasiekiamas svajonė.

Tačiau ši situacija keičiasi. Lietuvoje startavo projektas „Nuo globos prie galimybių“, kuris padeda šioms žmonėms palikti globos įstaigas ir pradėti savarankišką gyvenimą. Projektą remia Europos socialinis fondas, o jo naudą jau

drauti su kolegomis.

600 žmonių jau dalyvavo tokiose dirbtuvėse, o 50 jų sėkmingai įsidarbino įprastose įmonėse.

Nedas, vienas iš dalyvių, pasakoja:

„Kai pradėjau gyventi savarankiškai, supratau, kad noriu daugiau. Dalyvaudamas programoje išmokau tvarkyti savo finansus, susimokėti sąskaitas ir planuoti savo laiką. Bet svarbiausia – dabar aš galiu balsuoti. Jaučiuosi visaverčiu visuomenės nariu.“

Kaip žmonės tampa savarankiški?

Projektas padeda ne tik rasti būstą ar darbą, bet ir moko kasdinių dalykų, kurie daugeliui atrodo savaime suprantami:

- Kaip tvarkyti savo biudžetą ir laiku susimokėti sąskaitas.

- Kaip pirkti maistą ir planuoti valgiaraštį.

- Kaip pasinaudoti viešosiomis paslaugomis ir kreiptis pagalbos, jei jos reikia.

Socialiniai darbuotojai ne „vadovauja“, o padeda žmonėms su negalia priimti sprendimus patiem. Tai reiškia, kad jie patys gali spresti, kur gyventi, ką dirbti, kaip praleisti laisvalaikį.

Sveikata gerėja, o ligoninės durys užsidaro

Gyvenimas bendruomenėje ne tik suteikia laisvę, bet ir gerina sveikatą. Anksčiau žmonės su psichikos negalia dažnai atsidurdavo ligoninėse. Kai 2020 m. projektas tik prasidėjo, kasmet hospitalizuodavo apie 29 žmones iš 1000.

Dabar, kai jie gyvena savarankiškai, tą patį laikotarpį ligoninės prireikia vos 11 žmonių iš 1000.

Keičiasi ir visuomenės požiūris

Svarbu ne tik tai, kad žmonės su negalia gali gyventi savarankiškai, bet ir tai, kaip į juos žiūri aplinkiniai. Dėl šio projekto daugelis bendruomenių pradėjo kitaip matyti neįgaluosius – ne kaip globos įstaigų gyventojus, bet kaip kaimynus, kolegas, bendraminčius.

Gytlis Baltrūnas, projekto koordinatorių, sako:

„Svarbiausia ne tai, kur žmogus gyvena, o tai, kaip jis jaučiasi. Geras gyvenimas prasideda tada, kai žmonės yra matomi, gerbiami ir išklausomi.“

<https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/projects/>

Autorius BigHead - <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=115739434>

skirti lėšas, kad pagalba pasiektų kuo daugiau žmonių.

Kas gali gauti pagalbą?

- Bedarbiai, ieškantys darbo.
- Jaunimas, pradedantis profesinį kelią.

- Vyresnio amžiaus žmonės, norintys mokytis ir tobulėti.

- Skurstančios šeimos ir pažeidžiami asmenys.

- Kiekvienas, kuriam reikia pagalbos tobulinant savo įgūdžius ar gerinant gyvenimo kokybę.

Paprasciausiai, ESF+ – tai fondas, kuris padeda žmonėms gyventi geriau, rasti darbą, mokytis, gauti sveikatos priežiūrą ir išvengti skurdo. Tai lyg didelė bendruomenės pagalbos programa, kuri rūpinasi, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje.

ESF+ Lietuvoje: Kaip ši parama padės žmonėms?

Europos Sąjunga skyrė 1,1 mlrd. eurų Lietuvai, kad padėtų žmonėms gyventi geriau. Šie pinigai bus naudojami tam, kad žmonės galėtų lengviau rasti darbą, išmokti naujų dalykų ir gauti geresnes socialines bei sveikatos paslaugas.

Kuo ši parama bus naudinga?

1. Daugiau darbo galimybių;

3. Mažiau skurdo; Tikimasi, kad skurdo ir socialinės atskirties rizika sumažės ir net 223 000 žmonių Lietuvoje gyvens geresnėmis sąlygomis.

Kaip bus naudojami šie pinigai?

Šios lėšos bus skirstomos per specialią programą, kuri apima įvairias sritis:

- Socialinę paramą; Geresnės socialinės paslaugos tiems, kam jų labiausiai reikia.

- Sveikatos priežiūrą; Geresnis sveikatos paslaugų prieinamumas visiems gyventojams.

- Mokymus ir darbo rinką; Pagalba ieškant darbo ir galimybės išmokti naujų profesijų.

- Žaliąją pertvarką; Skatinimas naudoti aplinkai draugiškas technologijas.

Nuo globos prie galimybių – kaip keičiasi žmonių su negalia gyvenimas Lietuvoje

Ilgus metus Lietuvoje žmonės su negalia, ypač turintys psichikos ar intelekto sutrikimų, gyveno socialinės globos namuose – atokiau nuo miestų, bendruomenių ir įprasto gyvenimo. Jų kasdienybė sukosi tarp tų pačių sienų, o galimybė gyventi sava-

pajuto šimtai žmonių visoje šalyje.

Nuo globos namų – į tikrus namus

Įsivaizduokite, kad ilgus metus gyvenote vietoje, kur viskas suplanuota už jus: kada valgysite, kur miegosite, ką veiksite. Tai buvo daugelio žmonių su negalia realybė. Bet dabar jie gali rinktis – gyventi bute ar name, mieste ar miestelyje.

Donata, viena iš projekto dalyvių, prisimena savo pokytį:

„Kai persikėliau į apsaugotą būstą, pirmą kartą pasijutau kaip namuose. Čia galiu pati spresti, ką veikti, kur eiti, ką gaminti. O kai sustiprėjau, pradėjau galvoti apie darbą. Prieš ligą dirbau siuvėja, tad paskambinau į buvusią darbovietę ir paklausiau, ar galėčiau sugrįžti. Ir jie mane priėmė!“

Ne tik stogas virš galvos – ir galimybė dirbti

Visgi dėlto projektas nesibagia vien nauju būstu. Žmonės su negalia mokosi ir naujų įgūdžių. Socialinėse dirbtuvėse jie ne tik gamina įvairius daiktus, bet ir moko paprastų, bet svarbių dalykų: kaip planuoti dieną, kaip keliauti viešuoju transportu, kaip ben-

ATRASK SAVO GALIMYBES

Europos Komisijos portalas „Funding & Tenders Portal“ yra skirtas ES finansavimo ir konkursų galimybėms. Šiame portale skelbiami įvairūs projektų finansavimo kvietimai, kurie apima daugybę sričių ir programų.

Vasario 5 d. paskelbti projektai:

1. Skaitmeninės technologijos ir švietimas. Specializuotų mokymo programų ir skaitmeninių įgūdžių ugdymo sritis. Paskelbta vasario 5 d. (Annual operating grants to support EU-level Social NGO Networks)

2. Skaitmeninės technologijos ir švietimas. Specializuotų mokymo programų ir skaitmeninių įgūdžių ugdymo sritis. Paskelb-

ta vasario 5 d. (Annual operating grants to support EU-level Social NGO Networks)

3. Energetikos, fizikos ir technologijų sritis. Paskelbta vasario 5 d. (FuseNet Call for the Organisation of Mini-Workshops in Fusion)

4. Švietimo, mokslo ir branduolinių sintezės technologijų sritis. Paskelbta vasario 5 d. (FuseNet Support of Master Students going on an Internship Abroad)

5. Švietimo, mokslo ir branduo-

lių sintezės technologijų sritis. Paskelbta vasario 5 d. (FuseNet Support of Master Students in attending Educational Events)

6. Skaitmeninių technologijų ir standartizacijos sritis. Paskelbta vasario 10 d. (StandICT.eu 2026 - 8th)

7. Skaitmeninių technologijų, pramonės inovacijų ir aukšto našumo skaičiavimo (HPC) sritis. Paskelbta vasario 10 d. (INSHAPE Open Call)

8. Inovacijų, verslumo ir mokslinių tyrimų komercializavimo sritis. Paskelbta vasario 11 d. (EIT Jumpstarter Next 2025 Call for

Proposals)

9. Inovacijų, verslumo ir technologijų komercializavimo sritis. Paskelbta vasario 11 d. (EIT Jumpstarter 2025)

10. Mokslinių tyrimų, inovacijų ir technologijų sritis. Paskelbta vasario 11 d. (Regular Open Call Short Innovation Projects 2025 - Segment 2)

11. Skaitmeninių technologijų, kvantinių technologijų sritis. Paskelbta vasario 11 d. (Funding to Attend DigiQ Networking Events)

12. Švietimo, profesinio tobulėjimo ir skaitmeninių kompetencijų ugdymo sritis. Paskelbta vasario

11 d. (Regular Open Call Continuous Professional Development (Education) Courses 2025)

Kultūros paveldas naujam gyvenimui: nuo Krakeniškių dvaro iki Kretingos žiemos sodo

Krakeniškių dvaras – Mažosios Lietuvos istorijos ir kultūros paveldo pažiba

Krakeniškių dvaras – tai istorinis architektūros paminklas, menantis turtingą Lietuvos kultūros praeitį. Šis dvaras, įsikūręs vaizdingoje vietovėje, buvo svarbus administracinis, kultūrinis ir ūkio centras. Jo atnaujinimas ne tik išsaugos unikalią architektūros paveldą, bet ir suteiks naujas galimybes pažinti Mažosios Lietuvos regiono istoriją bei kultūrą.

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=61443288>

Istorija ir savininkai

Krakeniškių dvaras buvo įkurtas XVIII amžiuje ir priklausė garsiai vietos dvarininkų šeimai, kuri aktyviai dalyvavo regiono ekonominiame ir kultūriniame gyvenime. XIX amžiuje dvarą perėmė kita šeima, kuri modernizavo ūkį ir plėtė kultūrinę veiklą. Dvaras išgyveno įvairius istorinius laikotarpius – nuo klestėjimo laikų iki sunkių karo metų ir pokario laikotarpio, kai pastatai buvo naudojami įvairioms reikmėms.

Restauravimo darbai

Projekto metu bus atlikti šie darbai:

- Istorinių pastatų fasadų atnaujinimas;
- Vidaus patalpų restauracija, išlaikant autentiškas detales;
- Inžinerinių sistemų modernizavimas, siekiant užtikrinti pastato funkcionalumą;
- Edukacinės erdvės įrengimas, pritaikyta įvairaus amžiaus lankytojams.

Kultūrinė ir edukacinė reikšmė

Dvare planuojama įkurti Mažosios Lietuvos istorijos ir kultūros muziejų, kuriame bus rengiamos interaktyvios ekspozicijos, edukaciniai užsiėmimai ir teminės parodos. Taip pat numatoma organizuoti seminarus ir konferencijas, skirtas paveldo išsaugojimo bei regiono istorijos pažinimui.

Bendruomenės įsitraukimas

Projektas siekia ne tik restauruoti pastatą, bet ir įtraukti vietos

Skaičių muziejaus idėja

Muziejaus koncepcija – per interaktyvias parodas ir edukacines programas pristatyti matematikos raidą, skaičiavimo įrankius ir jų pritaikymą kasdieniame gyvenime. Planuojamos veiklos:

- Matematikos užduočių kambariai įvairaus amžiaus lankytojams;
- Skaitmeninės parodos apie senovinius skaičiavimo prietaisus;
- Edukacinės programos moksleiviams ir šeimoms.

Dvaro erdvė taps patrauklia vieta pažinti skaičių pasaulį, sujungiant istoriją ir šiuolaikines technologijas.

Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčia ir jos pritaikymas kultūrinėms veikloms

Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčia – tai architektūrinis paveldo objektas, pastatytas XIX a. neogotikos stiliumi, turintis ilgą ir įdomią istoriją. Bažnyčia buvo pastatyta XIX a. ir tapo svarbiu religiniu bei bendruomeniniu centru Skuodo regione. Šiuo metu ji pritaikoma informacinėms, pažintinėms ir kultūrinėms veikloms.

Istorinis kontekstas

Skuodo evangelikų liuteronų bendruomenė susikūrė XIX a. pradžioje, kai į miestą pradėjo keltis šios konfesijos tikintieji. Bažnyčia buvo pastatyta bendruomenės lėšomis ir tapo svarbiu dvasinio gyvenimo centru. Per istoriją ji išgyveno karų ir okupacijų laikotarpius, buvo pažeista iš dalies sunaikinta, tačiau atstatyta ir išliko kaip bendruomenės susibūrimo vieta.

Restauravimo tikslai

Bažnyčios restauruojamos, kad:

- Išsaugotų istorinį pastato autentiškumą;
- Sukurtų erdves edukacinėms veikloms;
- Įdiegtų modernias informacines technologijas, pritaikytas kultūros pažinimui.

Naujos veiklos kryptys

- Interaktyvios parodos apie Skuodo ir liuteronų bendruomenės istoriją;
- Kultūriniai renginiai ir koncertai;
- Edukacinės programos moksleiviams ir suaugusiems.

Bažnyčios pritaikymas švietimui ir kultūrai suteiks galimybę visuomenei geriau pažinti regiono istoriją bei skatins bendruomenės įsitraukimą.

Ši veikla bus integruota į bendrą kultūros paveldo objektų atnaujinimo programą, siekiant sukurti ilgalaikį ir tvarų kultūrinį palikimą ateities kartoms.

Pažaislio kamaldulių vienuolyno ansamblio

arklidės pastatas

Pažaislio kamaldulių vienuolyno ansamblis – vienas iš įspūdingiausių baroko architektūros pavyzdžių Lietuvoje.

Vienuolynas, pastatytas XVII a., žavi savo architektūrine prabanga, meno kūrinių ir sakraline atmosfera. Projekto tikslas – atnaujinti arklidžių pastatą, pritaikant jį kultūrinėms veikloms.

Istorinis kontekstas

Pažaislio vienuolyno ansamblių XVII a. įkūrė LDK didikas Kristupas Pačas, siekdamas sukurti vieną įspūdingiausių sakralinės architektūros objektų Lietuvoje. Ansamblio statyboms buvo pasitelkti žymūs Europos meistras, o baroko stiliaus pastatai suklestėjo kaip kultūros, meno ir dvasingumo centras.

Restauravimo tikslai

Projekto metu siekiama:

- Restauruoti arklidžių pastatą, išsaugant autentiškas architektūros detales;
- Įrengti ekspozicijų sales ir edukacines erdves;
- Pristatyti vienuolyno istoriją ir jo vaidmenį Lietuvos kultūroje.

Planuojama veikla

- Teminės parodos apie kamaldulių bendruomenės gyvenimą;
- Kultūriniai renginiai ir koncertai;
- Edukacinės programos apie baroko architektūrą ir meno istoriją.

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=17040886org/w/index>

Atnaujintas pastatas taps patrauklia vieta ir vietos gyventojams, ir turistams, siekiantiems pažinti Lietuvos kultūros paveldą.

Kretingos muziejaus žiemos sodas

Kretingos muziejaus žiemos sodas – tai vienas unikaliausių kultūros ir gamtos objektų Vakarų Lietuvoje. Šis sodas įkurtas grafo Tiškevičių dvare XIX a. pabaigoje ir iki šiol traukia lankytojus savo egzotiška augalija bei išskirtine architektūra.

Istorinis kontekstas

Žiemos sodą XIX a. pabaigoje įkūrė grafas Juozapas Tiškevičius, siekdamas praplėsti dvaro erdves ir sukurti jaukią vietą poilsiui. Oranžerijoje buvo auginami egzotiški augalai, o pats sodas tapo dvaro pasididžiavimu ir traukos centru.

Projekto tikslai

- Restauruoti ir atnaujinti istorines oranžerijos konstrukcijas;
- Įrengti interaktyvias parodas apie augalų biologiją ir istoriją;
- Sukurti edukacines erdves vaikams, moksleiviams ir suaugusiems.

„Europos Pulso“ informacija

Kultūros paveldo objektams tvarkyti ir įveikinti – 7,5 mln. eurų

Kultūros ministro Šarūno Biručio įsakymu trylikai projektų, leisiančių kultūros paveldo objektus plačiau atverti visuomenei, didinti juose kultūros paslaugų prieinamumą ir įvairovę, skirta daugiau kaip 7,5 mln. eurų iš Europos regioninės plėtros fondo. Šios investicijos leis išsaugoti kultūros paveldą ateities kartoms ir paskatins vietos bendruomenių aktyvumą bei įsitraukimą.

„Siekiamo, kad kultūros paveldo objektai būtų ne tik saugomi ir puoselėjami, bet ir taptų gyvybingomis kultūros oazėmis, atliekančiomis svarbias istorijos ir kultūros pažinimo funkcijas, pritrauktų kuo daugiau įvairiausių grupių lankytojų, sudomintų savo veiklomis. Siekiame kuo plačiau atverti kultūros paveldą visuomenei, kad kiekvienas galėtų atrasti ką nors įdomaus ir prasmingo“, – sako kultūros ministras Š. Birutis.

Finansavimas skirtas Vilkaiviškio rajono Suvalkijos (Sūduvos) kultūros centro-muziejaus kultūros paslaugų prieinamumui ir įvairovei didinti, Simno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčiai įveikinti ir ak-

tualizuoti, Plungės M. Oginskio dvaro žirgyno pritaikymui menų sintezės laboratorijai. Šie projektai ne tik didins kultūros paslaugų prieinamumą, bet ir skatins bendruomenės įsitraukimą bei domėjimąsi vietos istorija.

Taip pat bus finansuojamas Pažaislio kamaldulių vienuolyno ansamblio arklidės pastato aktualizavimas ir įveiklinimas, Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčios pastato pritaikymas informacinėms, pažintinėms ir kultūrinėms veikloms, Čiulų dvaro ponų namo aktualizavimas, pritaikant jį „Skaičių muziejaus“ veiklai. Šie projektai prisidės prie vietos turizmo plėtros ir skatins edukacines veiklas.

Finansavimas skirtas dalies Linkuvos karmelitų vienuolyno ansamblio vienuolyno namo sutvarkymui ir pritaikymui kultūros paslaugoms teikti, bus viausiai Klaipėdos dujų fabriko antrajai saugyklai atnaujinti, pritaikant pastatą koncertų salės ir muzikos garsų saugyklos kultūrinėms veikloms, Krakeniškių dvarui atnaujinti, pritaikant jį Mažosios Lietuvos istorijos ir kultūros muziejaus bei edukacijų veiklai. Šios iniciatyvos skatins vietos bendruomenių dalyvavimą ir stiprins kultūrinį tapatumą.

Europos regioninės plėtros fondo lėšos bus panaudojamos didinti Kretingos muziejaus žiemos sodo veiklų įvairovę ir interaktyvumą, Domininkonų vienuolyno ansamblio Dievo Kūno bažnyčios patalpų atvėrimui visuomenei, Zyplių dvaro antrosios oficinės įveiklinimui, siekiant atkurti autentišką XIX a. kultūrinę erdvę, Žiezmarų

sinagogai aktualizuoti ir įveikinti. Šie projektai padės pritraukti daugiau lankytojų ir skatins vietos kultūrinės veiklos augimą.

Finansuojami projektai atrinkti Centrinei projektų valdymo agentūrai įvertinus pareiškėjų pateiktus projektų įgyvendinimo planus pagal Kultūros ministerijos 2021–2030 metų Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „Tvaryų prielaidų ir paskatų aktualizuoti paveldo vertybes sukūrimas“ poveiklę „Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas (konkursas)“.

Šių projektų įgyvendinimas ne tik sustiprins vietos bendruomenių kultūrinį identitetą, bet ir paskatins turizmą, ekonominę plėtrą bei praturtins kultūrinį gyvenimą visoje Lietuvoje. Įgyvendinus šias iniciatyvas, lankytojams bus suteikta galimybė dalyvauti įvairiose edukacinėse

programose, parodose, koncertuose ir kitose kultūros veiklose, kurios padės geriau pažinti Lietuvos istoriją bei kultūrinį paveldą.

Taip pat tikimasi, kad modernizuoti ir atnaujinti kultūros paveldo objektai taps svarbiu traukos centru jaunajai kartai, kuri galės ne tik pažinti praeitį, bet ir atrasti naujų kūrybinių veiklų galimybių. Kultūros ministerija pabrėžia, jog bendradarbiavimas su vietos bendruomenėmis ir švietimo įstaigomis leis sukurti tvarias ir ilgalaikes kultūros puoselėjimo tradicijas, prisidėsiančias prie visuomenės kultūrinės edukacijos ir vertybių ugdymo.

Galutinis tikslas – užtikrinti, kad kultūros paveldo objektai taptų gyvomis, interaktyviomis erdvėmis, kuriose susitinka istorija, dabartis ir ateitis, skatinant domėjimąsi savo šalies kultūra, istorija bei kūrybiškumu visose amžiaus grupėse.

SKAITMENINĖ TRANSFORMACIJA: AR LIETUVA NEPRAMIEGOS DI STARTO?

Vasario 7 d. žinomos amerikiečių kompanijos TAKE-TWO (kapitalas – 17,8 mlrd. dolerių) įkūrėjas ir direktorius – Strausas Zelnickas viename interviu pareiškė:

„Dirbtinis intelektas – tai oksimoras, tokio termino nėra. Mašininis mokymasis – mašinos nesimoko. Tai tiesiog patogus būdas paaiškinti žmonėms tai, kas atrodo kaip magija. Iš esmės tai skaitmeniniai įrankiai, kuriuos mes visada naudojome. Nė neabejoju, kad tai, ką šiais laikais vadiname DI, padės mūsų verslui tapti efektyvesniam ir leis mums dirbti geriau, bet darbuotojų dėl to nesumažės.“

Mano nuomone, tai pirmas tikrai sąžiningas pasisakymas šia tema. Mūsų dienomis mes panašūs į pirmykštes gentis, kurios lėktuvus vadina geležiniais paukščiais. Sukūrėme pavadinimą ir patys juo tikime. Bet tiesa ta, kad lėktuvus niekada netaps paukščiu. Prieš šimtą metų buvo sunku įsivaizduoti, kad iš Europos į Ameriką galima nukristi per kelias valandas. Prieš trisdešimt metų tarptautinius pokalbius reikėdavo užsisakyti iš anksto ir valandomis laukti sujungimo, o dabar be jokių pastangų kalbamės su kuo norime, kada norime ir dar galime įsijungti vaizdo ryšį.

Šiais laikais mums sunku suvokti, kaip įmanoma parašyti knygą per vieną valandą ar taip greitai apdoroti milžiniškus informacijos kiekius. Visa tai – naujos technologijos. Užtariamo „dirbtinio intelekto“ iš tiesų slypi genialių programinės įrangos kūrėjų intelektas. Mano nuomone, diskusijos apie DI keliamą pavojų turėtų virsti diskusijomis apie tai, kaip mums greitai išmokti šias technologijas efektyviai naudoti. Viskas priklauso nuo to, į kieno rankas pateks šis įrankis.

Praėjusių metų rugsėjo 5 d. FTB savo ataskaitoje aprašė Maszkos vykdomas dezinformacijos kampanijas Europoje ir faktiškai pripažino, kad Vakarai šiuo metu pralaimi informacinį karą. Problema ta, kad dezinformatoriai jau seniai naudoja DI kurdami savo kenksmingą turinį. Kol įprastas žurnalistas parengia vieną demaskuojantį straipsnį, DI tuo metu sukuria dešimtis ar net šimtus naujų melagingų žinių. Kova su DI sukurtomis netikromis naujienomis taip pat turėtų vykti pasitelkiant DI – tik tuomet tai turės prasmę.

Daugelis laikraščių skaitytojų dabar sako, kad kai kuriuos straipsnius sunku suprasti ir mano, jog juos rašo DI. Čia yra dalis tiesos, bet tik dalis. Viskas priklauso nuo žmonių, kurie

naudoja DI kuriant straipsnius. ChatGPT nieko pats nesukuria ir neturi nuosavos nuomonės – jis tiesiog vykdo mūsų pateiktas instrukcijas. Pastaruoju metu jau atsirado nauja specialybė – DI bendravimo specialistai. Pasirodo, tai išties menas. Ir jei DI sukurtas turinys atrodo nesuprantamas, reiškia, kad žmogus, dirbantis su DI, tiesiog nepakankamai gerai išmano savo darbą. Tai kaip vairuoti automobilį: vienas – gimęs vairuotojas, su kitu geriau eiti pėsčiomis.

Kuo greičiau išmoksime valdyti DI ir kuo daugiau Lietuvoje turėsime specialistų, gebančių su juo dirbti, tuo greičiau vystysis mūsų šalis ir tuo patrauklesnė ji taps investicijoms. Žinoma, žmogus vis tiek turės prižiūrėti kompiuterio priimamus sprendimus, bet tikrinti yra daug greičiau ir paprasčiau nei kurti.

Pavyzdys iš asmeninės patirties: mūsų gatve nutiestas vandentiekis, bet prie namo jis neprivestas. Atstumas – vos du metrai. Atrodytų, paprasta užduotis. Bet tie, kas su tuo susidūrė, žino, kiek kainuoja pinigų, laiko ir nervų, kad ją išspręstum. Problema – ne fizinis vamzdis – jį nutiesti išties nesudėtinga. Reikia užsakyti projektą, už jį sumokėti, laukti, kol jį parengs, ir tik tada galima tiesti vamzdį. Ir ši paslauga, beje, kainuoja

nemažai. Žmogui, kuris ruošia projektą, tai išties nelengva užduotis ir jis praleis prie šios užduoties daug laiko. Bet kompiuteriui, išmokytam vykdyti tokias užduotis, tai menkinė. Tam reikia palyginti nedaug laiko. Inžinierius, tikrindamas kompiuterio darbą, užtruks ne daugiau, nei kompiuteris jį atlikdamas. Juk taip būtų daug greičiau ir pigiau nei dabartinė tvarka. DI gali padėti gerokai paspartinti ir efektyviau organizuoti daugelio valstybinių įstaigų darbą. Manau, kad tuo dabar Amerikoje užsiima Elonas Muskas, siūlydamas programą valstybinio aparato mažinimui. Daug funkcijų bus patikėta DI. Ne veltui Muskas buvo pasiruošęs už ChatGPT pasiūlyti beveik 100 mlrd. dolerių.

Šiuo metu mes ieškome milžiniškų sumų gynybos finansavimui. Dalis šių lėšų galėtų būti sutaupta išmaniai naudojant naujas technologijas. Kai kurios Europos šalys jau paskelbė apie savo ambicijas DI srityje. Vasario 10–11 d. Paryžiuje vykusiame DI samite prezidentas Emanuelis Makronas paskelbė, kad Prancūzijos DI sektoriui bus skirta daugiau nei 100 mlrd. eurų. Ir jis visiškai teisingas – ateitis priklauso šiai sričiai. Beje, beveik pusė šios sumos investuos Jungtiniai Arabų Emyratai.

Paryžiaus konferencijoje Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen paskelbė apie „InvestAI“ iniciatyvą, kurios tikslas – sutelkti 200 mlrd. eurų investicijų į DI Europoje. Taip pat buvo pristatyta Europos DI čempionų iniciatyva, kurioje dalyvauja Europos įmonės ir investuotojai.

Dirbtinio intelekto gigafabrikai bus kuriami remiantis pastaruoju metu sėkmingai įgyvendintais veiksmais, siekiant Europos superkompiuterius padaryti prieinamus startuoliams ir mokslininkams. „Per kelis mėnesius sukūrėme 12 DI fabriku ir investavome į juos 10 mlrd. eurų. Tai didžiausios viešosios DI investicijos pasaulyje, kurios pritrauks dešimteriopai daugiau privačių investicijų“ – teigė pirmininkė.

Įdomu, kiek šių lėšų bus skirta Lietuvai? Lietuva kažkada turėjo geriausią internetą Europoje. Praėjusiais metais, „Euronews“ duomenimis, užėmė penktą vietą po Skandinavijos šalių ir Latvijos. Vis dėlto dar esame tarp lyderių. Tikiuosi, kad Lietuva turi visus šansus tapti viena pirmaujančių DI plėtros ir taikymo šalių. Svarbiausia – nepramiegoti starto. Rūta Meilutytė puikiai žino, kad greitas startas beveik visada garantuoja sėkmę.

Aleksandras Juodka

Skelbiami 2024 m. ES vertimo „Juvenes Translatores“ konkurso nugalėtojai Iš Lietuvos dalyvavo 11 mokyklų ir 52 moksleiviai

Europos Komisija šiandien paskelbia 27 nugalėtojus, laimėjusius 18-ąją kasmetinį vidurinių mokyklų vertimo konkursą „Juvenes Translatores“.

Šiais metais net 3070 entuziastingų dalyvių pabandė savo jėgas versdami tekstą tarp bet kurių dviejų oficialiųjų ES kalbų (iš viso jų yra 24). Nors anglų kalba išliko populiariausia, dalyviai pasirinko net 144 kalbų derinius, tarp kurių buvo tokių netikėtų porų kaip lenkų-portugalų, slovėnų-danų ir rumunų-suomių.

Kas tapo nugalėtojais?

Europos Komisijos vertėjai atrinko po vieną nugalėtoją iš kiekvienos ES šalies. Be to, 341 moksleiviui buvo skirtos specialios padėkos už jų išskirtinius vertimo gebėjimus. Europos Komisijos narys Piotras Serafinas, atsakingas už biudžetą, kovą su sukčiavimu ir viešąją administraciją, pasveikino nugalėtojus ir padėkojo visiems dalyviams bei jų mokytojams už entuziazmą. Jis taip pat pabrėžė, kaip svarbu mokytis užsienio kalbų.

Iškilminga ceremonija Briuselyje

Apdovanojimų ceremonija įvyks balandžio 10 dieną Briuselyje. Jos metu 27 jaunieji vertėjai turės galimybę susipažinti su Europos Komisijos vertėjais, stebėti jų darbą iš arti ir išgirsti pasakojimus apie vertimo subtilybes. Šis renginys taip pat suteiks galimybę pažinti bendraamžių iš įvairių šalių kalbas ir kultūras. Kaip sakė pernai metų Švedijos nugalėtojas Ivaras Lasses: „Juvenes Translatores“ privertė mane patikėti Europos projektu.

Projekto kilmė ir tikslas

Konkursas „Juvenes Translatores“ finansuojamas pagal „Erasmus+“ programą ir kasmet nuo 2007 metų yra organizuojamas Europos Komisijos Vertimo generalinio direktorato. Šio konkurso tikslas – skatinti kalbų mokymąsi mokyklose ir supažindinti jaunuosius dalyvius su vertimo profesija.

Daugybei dalyvių ši patirtis tapo lemtinga – kai kurie nusprendė studijuoti vertimą universitete, o kiti įsidarbino Europos Komisijoje ir tapo profesionaliais vertėjais.

Kalbų įvairovė – Europos tapatybės dalis

Daugiakalbystė ir vertimas yra neatsiejama Europos Sąjungos dalis nuo pat jos įkūrimo. 1958 m. buvo priimtas pirmasis reglamentas dėl oficialiųjų kalbų naudojimo Europos ekonominėje bendrijoje. Tuo metu oficialių kalbų buvo tik 4, o šiandien jų jau 24. Ši kalbinė įvairovė simbolizuoja Europos Sąjungos kultūrinį turtingumą ir tarpusavio supratimą.

Daugiau informacijos apie konkursą ir jo nugalėtojus rasite oficialioje Europos Komisijos svetainėje.

Sveikiname visus dalyvius ir nugalėtojus bei linkime sėkmės tolesniuose kalbiniuose nuotykiuose!

Daugiau informacijos skaitykite https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_451

DIGIQ: SKAITMENINIŲ BŪDU PRATURTINTA EUROPOS KVANTINIŲ TECHNOLOGIJŲ MAGISTRANTŪRA

DIGITAL-2021-SKILLS-01-SPECIALISED –
Specializuotos švietimo programos pagrindinėse kompetencijų srityse

Projektas

Grupė Europos universitetų ir mokslo institucijų susibūrė tam, kad sukurtų unikalią iniciatyvą – projektą „DigiQ“. Šios iniciatyvos tikslas – sukurti galimybes studentams gilinti žinias kvantinių technologijų srityje, keliauti po Europą, pažinti kitų šalių kultūras ir bendradarbiauti su geriausiais specialistais. Tai – projektas, kuris sujungia jaunų žmonių entuziazmą su pažangiausiomis technologijomis.

Kaip viskas vyksta? Studentai gali pateikti paraiškas visus metus ir dalyvauti mainų programoje iki 2026 m. rugsėjo 30 d. Visi norintys prisijungti turi galimybę gauti finansinę paramą, kuri siekia iki 200 000 € visam projektui. Finansavimas skiriamas studentų bendrabučiu ar panašaus tipo būstui.

Kaip skirstomas finansavimas?

Įsivaizduokite, kad nusprendžiate išvykti į svajonių šalį mokytis kvantinių technologijų. Priklausomai nuo to, kur vykstate, parama skiriasi:

- Iki 900 € per mėnesį – jei vykstate į šiaurines Europos šalis, tokias kaip Danija ar Norvegija.
 - Iki 800 € per mėnesį – jei keliaujate į Vokietiją, Prancūziją ar Italiją.
 - Iki 700 € per mėnesį – jei vykstate į Lietuvą, Lenkiją ar Rumuniją.
- Maksimali parama vienam studentui – 6 120 €, ir net 55 studentai galės pasinaudoti šia galimybe.

Mobilumo magija

Mobilumas – tai ne tik kelionės. Tai galimybė mokytis kitoje aplinkoje, susipažinti su tarptautinėmis akademinėmis tradicijomis ir tapti pasaulio piliečiu. Projekto dalyviai gali rinktis:

- Neperkeliamasis mobilumas: kai liekate savo gyvenamojoje vietoje, bet prisijungiate prie tarptautinės bendruomenės internetu (apie 300 € per mėnesį).
- Perkeliamasis mobilumas: kai iš tiesų kraustotės į kitą šalį, kur laukia naujos patirtys (stipendija arba išlaidų kompensacija pagal regiono normas).

Kas gali dalyvauti?

Šioje nuotykių kupinoje kelionėje gali dalyvauti studentai, studijuojantys kvantinių technologijų magistrantūroje, priklausantys DigiQ tinklui arba tie, kurie neseniai baigė studijas ir turi DigiQ pažymėjimą.

Kaip pateikti paraišką?

- Tai paprasta! Reikia:
1. Susisiekti su vietiniu DigiQ koordinatoriumi.
 2. Parašyti motyvacinį laišką, paaiškinant, kodėl norite dalyvauti.
 3. Pateikti savo CV.
 4. Parengti kursų planą ir mokymosi sutartį.

Kaip vyksta atranka?

- Komanda, sudaryta iš įvairių šalių atstovų, įvertins paraiškas pagal kelis kriterijus:
- Akademinis pasiekimas.
 - Motyvacinio laiško argumentus ir planuojamą moky-

mosi programą.

- Gyvenimo aprašyme pateiktą patirtį ir pasiekimus.
- Dalyvavimą bendruomenės veikloje.

Atrankos komisija taip pat atsižvelgs į studentų motyvaciją, jų lyderystės gebėjimus ir norą prisidėti prie bendruomenės veiklos.

Kas dalyvauja šiame projekte?

DigiQ – tai bendras daugelio universitetų ir mokslinių institutų darbas. Projekto partneriai:

- Aarhus Universitetas (Danija)
- Ciencies Fotoniques institutas (Ispanija)
- Prahos Čekijos technikos universitetas (Čekija)
- Kopenhagos universitetas (Danija)
- Heidelbergo universitetas (Vokietija)
- Paris-Saclay universitetas (Prancūzija)
- Barselonos universitetas (Ispanija)
- RWTH Achen universitetas (Vokietija)
- Strasbūro universitetas (Prancūzija)
- Lisabonos instituto aukštoji technikos mokykla (Portugalija)

Daugiau skaitykite <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/competitive-calls-cs/7622?isExactMatch=true&status=31094501,31094502,31094503&order=DESC&pageNumber=2&pageSize=50&sortBy=startDate>

Modernizacija ir aplinkosauga Talino oro uoste: nauja kelionė link tvarumo ir saugumo

Kai lėktuvus leidžiasi į Talino oro uostą, keleiviai retai susimąsto, kiek nematomo darbo slypi už jų sklandžios kelionės. Šiandien, kai oro uosto teritorijoje intensyviai vyksta modernizacijos darbai, Talinas siekia ne tik patogumo, bet ir tvarumo. Tai nėra vien techninis atnaujinimas – tai vizionieriškas projektas, kurio tikslas sujungti pažangiausias technologijas, aplinkos apsaugą ir bendruomenės poreikius į vieną darnų sprendimą.

Projekto pradžia: kodėl tai svarbu?

Viskas prasidėjo nuo paprasto, bet esminio klausimo: kaip galime sukurti oro uostą, kuris būtų ne tik saugus, bet ir draugiškas aplinkai? Atsakymas slypėjo ES finansuojamame projekte „Improvement of the environmental status and improvement of air safety of the air traffic area of Tallinn Airport“. Šis ambicingas sumanymas pranoksta tradicinius infrastruktūros atnaujinimus – jis apima visą ekosistemą, nuo pažangių orlaivių atitirpinimo technologijų iki lietaus vandens surinkimo ir valymo sistemų.

Darbo užkulisiai: kas keičiasi?

Įsivaizduokite ankstyvą žiemos rytą, kai oro uosto darbuo-

tojai, apsilikę ryškias liemenes, ruošia lėktuvus skrydžiui. Šaltis gniaužia kvapą, o atitirpinimo procesas tampa būtina užduotimi. Anksčiau ši procedūra keldavo ne tik iššūkių, bet ir aplinkosauginių rizikų. Dabar, įrengus naujas manevravimo zonas ir pažangias skysčių surinkimo sistemas, šis procesas tapo kur kas švaresnis, efektyvesnis ir draugiškesnis gamtai.

Be to, kilimo ir tūpimo takai bei taksi takai ne tik rekonstruojami, bet ir praplečiami, siekiant užtikrinti ne tik didesnę saugumą, bet ir efektyvesnę oro uosto veikimą. Naujosios stebėjimo sistemos, kurios anksčiau priminė pasenusias technologijas, dabar yra modernios, visiškai automatizuotos ir pajėgios realiu laiku aptikti net menkiausias nukrypimus nuo

įprastų rodiklių, užtikrinant sklandų ir saugų lėktuvų judėjimą.

Aplinkos apsauga – ne prabanga, o būtinybė

Viena iš išpūdingiausių projektų dalių – aplinkosaugos sprendimai. Sniego lydalas, lietaus vanduo ir atitirpinimo skysčiai dabar surenkami, filtruojami ir stebimi realiu laiku, pasitelkiant pažangias technologijas. Surinktos nuotekos yra kruopščiai valomos, kad nepatektų teršalai į aplinkinius vandens telkinius. Šis požiūris ne tik apsaugo gamtą, bet ir įrodo, kad modernizacija gali vykti harmoningai kartu su aplinkos apsauga, kuriant tvirtą ir atsakingą infrastruktūrą.

Keleivių reakcija

Nors keleiviams šie pokyčiai gali likti nematomi, jų poveikis jaučiamas kiekviename skrydyje. Lėktuvai kyla ir leidžiasi sklandžiau, vėlavimų gerokai sumažėja, o oro uosto aplinka tampa švaresnė ir malonesnė. Oro uosto darbuotojai dirba saugesnėmis sąlygomis, o aplinkinė bendruomenė džiaugiasi

Autorius Julian Nyča - Mano darbas, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=44057086>

si gaivesniu oru ir tylesne aplinka.

Žvilgsnis į ateitį

Šis projektas nėra tik šių dienų laimėjimas. Tai investicija į ateitį – į oro uostą, kuris ne tik jungia pasaulio kampelius, bet ir kuria darnesni ryšį su aplinka. Kai kitą kartą lėktuvas kils iš Talino, galėsite pagalvoti, kad jo ratai slysta ne

tik asfaltu, bet ir pažangiu sprendimų tinklu, kuriančiu tvaresnę ir saugesnę keliavimo būdą.

Modernus, saugus, aplinkai draugiškas – toks yra naujasis Talino oro uostas, pasiruošęs patikti ateities iššūkius ir galimybes su atvirais takais ir švariomis technologijomis.

„Europos Pulso“ informacija

Saremos sala – Estijos perlas Baltijos jūroje

Tarp Baltijos jūros bangų, vakarinėje Estijos dalyje, įsikūrusi Saremos sala – didžiausia ir viena gražiausių šalies salų. Tai vieta, kur istorija susipina su gamtos grožiu, o ramybė ir autentiškumas traukia ir keliautojus, ir pačius estus.

By Vonsoeckchen, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=904849>

Gamta ir kraštovaizdis

Sarema garsėja savo įvairiapusišku kraštovaizdžiu: nuo smėlėtų paplūdimių ir kalkakmenio uolų iki tankių miškų ir pelkių. Sala taip pat žinoma dėl savo unikalio meteorito kraterių, iš kurių žymiausias – Kaali krateris. Tai vienas iš nedaugelio meteoritų smūgio vietų Europoje, kurią lengvai gali aplankyti kiekvienas.

Istorija ir kultūra

Saremos istorija atsispindi jos architektūroje ir tradicijose. Vienas ryškiausių salos simbolių – Kuressaare pils, stūksanti pačiame Kuresarės miesto centre. Tai viena geriausiai išsilaikiusių viduramžių pilių Baltijos šalyse, kuri žavi savo istorija ir architektūra.

Pilis buvo pastatyta XIII amžiuje kaip Livonijos ordino laikų gynybinė tvirtovė. Ilgus metus ji tarnavo kaip svarbus strateginis postas, saugantis prekybos kelius Baltijos jūroje. Nors vikingai Saremoje lankėsi dar prieš pilies statybą, jie nesukūrė nuolatinių statinių, tačiau jų palikimas jaučiamas salos mituose ir radiniuose.

Šiandien Kuresarės pils yra

ne tik istorinis paminklas, bet ir muziejus, pasakojantis apie Saremos salos ir visos Estijos istoriją. Lankytojai gali apžiūrėti senovines menes, lipti į gynybinius bokštus ir mėgautis nuostabią panoramą į jūrą. Pilies kieme dažnai rengiami kultūriniai renginiai, koncertai ir festivaliai, kurie sukuria ypatingą atmosferą.

Vendelio laikų jūrų kariai ir jų palikimas

Saremos sala ne tik traukia keliautojus, bet ir saugo senovės paslaptis. Vienas išpūdingiausių archeologinių radinių buvo aptiktas 2008 m. netoli Salmės kaimo – dviejų laivų kapavietės, kuriose palaidoti Vendelio laikų jūrų kariai. Pirmojoje laivo kapavietėje buvo rasti septynių karių palaikai, o antrojoje – net 34 kariai.

Šie kariai, kaip manoma, buvo kilę iš centrinės Švedijos, tai patvirtina stroncijo izotopų analizė ir DNR tyrimai. Jie buvo palaidoti su išpūdingu kapo inventoriu: puošniais kalavijais, strėlių antgaliais, skydais su geležiniais bosiukais. Tai rodo, kad Salmės laivų kapai galėjo būti susiję su ginkluotu konfliktu, įvykusiu VI-II amžiuje.

Viena iš išskirtinių figūrų – Vendel Period Seafaring Warrior VK550, palaidotas antrajame laive. DNR tyrimai patvirtino, kad jis buvo vyras, kaip ir visi kiti šiam laive rasti asmenys. Šis radinys ne tik praturtino žinias apie Vendelio laikų jūrų kultūrą, bet ir įrodė, kad Sarema buvo svarbi vieta senovės Baltijos jūros prekybos ir karo keliuose.

Įžymūs žmonės ir jų pėdsakai

Saremos sala visada traukė žymius žmones – nuo senųjų keliautojų iki šiuolaikinių veikėjų. Istoriniuose šaltiniuose minima, kad XIX amžiuje salą lankė rusų caras Aleksandras II, kuris vertino salos ramybę ir gydomąsias savybes.

Taip pat Saremoje gyveno ir kūrė žinomas estų poetas Juhan Smuul, kurio darbai atspindi salos gyvenimą ir jos žmonių dvasią. Jo atminimas įamžintas paminklu Kuresarėje.

Kalbant apie istorines asmenybes, salos bažnyčiose ir kapiinėse galima rasti vietinių didikų bei svarbių veikėjų kapų. Pavyzdžiui, Kihelkonnos bažnyčios kapiinėse išsilaikiusi keli žymūs Estijos kultūros ir istorijos veikėjai.

Tradicijos ir vietinė virtuvė

Salos gyventojai didžiuojasi savo kultūrinio paveldo ir tradicijomis. Čia vyksta įvairūs festivaliai, tokie kaip Saremos operos dienos, pritraukiančios lankytojus iš viso pasaulio. Vietinė virtuvė siūlo paragauti tradicinių žuvies patiekalų, juodos duonos ir saloje gaminamo alaus.

Kaip patekti į Saremos salą?

Kelionė į Saremos salą prasideda nuo žemyninės Estijos dalies. Populiariausias būdas pasiekti salą – keltu iš Virtsu uosto į Kuivastu uostą Muhu saloje, kuri su Sarema sujungta tiltu. Kelionė keltu trunka apie 30 minučių, o keltu tvarkaraštis dažnas, ypač vasaros sezono metu.

Automobiliu galima patogiai važiuoti iš Talino iki Virtsu uosto, o po to keltu kelionę tęsti per

Muhu salą į Saremą. Taip pat galima rinktis viešąjį transportą – autobusai iš Talino reguliariai kursuoja į salą, įskaitant kelto pervažavimą.

Saremoje yra daugybė apgyvendinimo galimybių – nuo jaukių svečių namų ir kaimo turizmo sodybų iki prabangių viešbučių. Nesvarbu, ar keliaujate vienai dienai, ar savaitgaliui, saloje tikrai rasite, kur pernaktoti ir pailsėti po išpūdingų kupinos dienos.

Gyventojai Saremoje yra svertingi ir didžiuojasi savo kultūra bei tradicijomis. Dauguma salos gyventojų yra estai, tačiau yra ir švedų kilmės bendruomenių, kurios čia gyvena nuo senų laikų. Vietiniai vertina ramų gyvenimo tempą, gamtos artumą ir tvary požiūrį į kasdienybę. Saremoje dažnai galima sutikti amatininkų, žvejų ir ūkininkų, kurie gamina vietinius produktus ir puoselėja senąsias tradicijas.

Saremos sala taip pat garsėja savo ekologišku požiūriu į gamtos išsaugojimą. Čia įkurti keli gamtos parkai ir draustiniai, o vietiniai verslai dažnai remiasi tvarumo principais, siūlydami ekologiškus produktus ir paslaugas.

Įdomybės ir unikalios vietos

Gydomieji purvai ir SPA centrai; Sarema garsėja gydomaisiais purvais, ypač Kuressaare SPA centruose, kurie nuo XIX a. siūlo sveikatingumo procedūras. Šie purvai, turtingi mineralais, yra naudojami įvairioms terapijoms – nuo sąnarių skausmų malšinimo iki odos būklės gerinimo. Daugelis SPA centrų taip pat siūlo masažus, aromaterapiją ir kitas sveikatingumo paslaugas, leidžiančias lankytojams atsipalaiduoti ir atgauti jėgas po aktyvios dienos saloje.

Saremos vėjo malūnai; Anglos kaime galima pamatyti tradicinius vėjo malūnus – istorinius paminklus, menančius senovinius salos laikus. Kadaiše Saremoje stovėjo šimtai vėjo malūnų, kurie buvo naudojami grūdams malti. Šiandien Anglos vėjo ma-